

PAPER DETAILS

TITLE: "ANAFARTALAR GURUBU KUMANDANI" (Eylül 1915) VE "İKİNCİ ORDU KUMANDAN VEKİLİ" (Aralık 1916) MUSTAFA KEMAL İMZALI DÖRT BELGE

AUTHORS: M Fahrettin KIRZIOGLU

PAGES: 0-0

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/25956>

**“ANAFARTALAR GURUBU KUMANDANI” (Eylül 1915)
ve “İKİNCİ ORDU KUMANDANVEKİLİ” (Aralık 1916)
MUSTAFA KEMÂL İMZALI DÖRT BELGE**

Nakleden : **M. Fahrettin KIRZIOĞLU (*)**

“Atatürk Üniversitesi Atatürk Devrimleri Enstitüsü Arşivi”nin, Atatürk’e âit ve onun imzası bulunan en eski belgeleri, bugün dört adettir ve bağış olarak verilmiştir. Bunlardan ilk üçü, 4 - 10 Eylül 1915 günlerinde yazılmış olup, Erzurum Kongresi Giresun Mümessilleri’nden, Elektrik Yüksek Mühendisi Giresunlu Kitâbcızâde İbrahim Muhsin Hamdi/Hamdi ELGEN (1892 - 1971) merhum tarafından, Üniversitemize armağan edilmiştir. Bu yüzden, basılmamış “Hâtıralar”ında, Atatürk’ün yaptığı inkılâptan hayranlıkla bahseden ve Anafartalar’da Yedeksubay olarak, “Anafartalar Gurubu Kumandanı” Kurmay Albay Mustafa KEMÂL’in maiyetinde bulunmuş olan bu zâttan, kısaca bahsetmemiz gerekiyor.

Giresun’un Kumyalı Mahallesi’nde, **Giresunlu Kitâbcızâde Hamdi Bey** ile, **Trabzonlu İbrahim Bey** kızı **Fatma Hanım**’ın sekizinci ve son çocuğu olarak 1892 de doğan **İbrahim Muhsin Hamdi**, İlkokul ile Rüşdiye’yi Giresun’da ve Robert College’i İstanbul’da okuduktan sonra İngiltere’ye giderek, Edinburg Ünivrsitesi’nde Elektrik Fakültesi’ne devamla, 1914 Haziranında, Yüksek Elektrik Mühendisi unvanıyla mezun olmuştur. 1914 teki “Seferberlik” ilânımız üzerine, Ağustos ortasında, İstanbul’daki Yedeksubay Talimgâhı’na alınmış ve Mart 1915 sonunda **Çanakkale Cephesi**’nde kıt’aya tayin edilmiştir. Ağustos 1915 te Takım Kumandanı olarak, Anafartalar köyleri kesiminde, Tümen Kumandanı Kurmay Albay Mustafa KEMÂL’in emrindeki birlikte savaflara katılmış ve bu vesile ile, adı geçen üç belgenin aslını alıp, saklamıştır. 1917 de, “Mülâzimisânî (Teğmen) olarak terhis edilmiştir.

Bu Zât, 1919 başlarında, Giresun’da çıkan onbeş günlük “Işık” dergisi ile, “**Karadeniz**” gazetesinde, olgun makaleleri ve Millî Mücadele’mizi dile

(*) Atatürk Ü. Edebiyat Fakültesi Tarih Öğretim Üyesi.

getiren içli şiirlerini kendi imzasıyla; acı tenkidlerini de, “**M. Eşref**” takmaadıyla neşretmiştir. Bu yüzden, Giresunlu Aydınlarımız arasında parlayan “**Kitâbcızâde İbrahim Hamdi**”, ülkücü-türkçü arkadaşı Dr. Ali Nâci DUYDUK Bey ile birlikte, “**Trabzon Muhâfazai Hukuk Cemiyeti**” adına, Giresun Mümessili seçilerek, Erzurum Kongresi’ne katılmıştır ⁽¹⁾.

Erzurum Kongresi’ndeki tenkidleri ve bazı muhalefeti yüzünden, Giresun’da ünlü kahraman Topal - Osman Ağa’nın aleyhine gelişen tutumundan dolayı yurt dışına giden İbrahim Muhsin Bey, 1921-1933 arasında Almanya’da Siemens ve Sachsenwerk Fabrikası’nda çalışmıştır. 1933 te AEG Şirketi adına Ankara’ya gelip : Ankara, Bursa, Gemlik, Sivas, Konya, Ereğli, Kayseri, Nazilli ve İzmit’teki devlet fabrikalarımızın hepsinin elektrik tesislerini yapmıştır. 1939 da Sümerbank’ta vazife alarak, 20 yıl da burada çalışmış ve “Teknik Başmüfettişi” iken 1958 de yaş haddinden emekliye ayrılmıştır. 1935 başlarında, “eli-geniş” anlamında “**ELGEN**” soyadını alan İ. Muhsin Bey, Ankara-Kavaklıdere İçsokaktaki bahçeli köşke benzer kendi evinde, “**Hâtıralar**”ını yazıp bitirmiş ve belgelerini düzene koymuştu. 31 Aralık 1968 günü evinde kendileriyle görüştüğümüzde, hem hâ!tecrümesini yazmamıza müsaade etmiş, hem de elindeki “**M. KEMÂL**” imzalı üç belgeyi, Atatürk Üniversitesi’ne armağan olarak, bize vermiştir ⁽²⁾.

Mustafa KEMÂL, Balkan Savaşı’ndan sonra Sofya Ateşemiliteri (27 Ekim 1913 - 2 Şubat 1915) iken, 1 Mart 1914 günü **Yarbay**’lığa terfi etmişti. Kurmay Yarbay Mustafa KEMÂL, 2 Şubat 1915 te 19. Tümen Kuman-

(1) Ne yazık ki, Erzurum Kongresi’ndeki en aydın Mümessillerden olan bu Giresunlu’dan, 1968 yılına değin “Erzurum Kongresi Mümessilleri”ni tanıtan eserlerde bahsedilmemiştir: 1 — Cevat DURSUNOĞLU,, “**Milli Mücadelede Erzurum**”, 1946 Ankara, s. 111; 2 — Mazhar Müfit KANSU, “**Erzurum’dan Ölümüne Kadar Atatürk’le Beraber**”, 1966 Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayını, I. 79; Atatürk ve Erzurum Kongresi Anıtını Yaptırma Derneği Yayını, “**Erzurum Kongresi ve M.K. Atatürk**”, (1965) Ankara Harita Matbaası, s. 133. Bu yüzden, Erzurum Kongresi’nin toplandığı ve 1925 te yanan eski Ermeni “Sanasaryan Lisesi” yerinde yapılan “**Yapı Sanat Okulu**”nda üst kattaki “**Kongre Salonu**” ve iki odasında adları ve fotoğrafları bulunan Kongre Mümessilleri arasında olduğu gibi, Erzurumda 1965 te biten “**Kongre Anıtı**” duvarındaki piring levhada yazılı 53 Kongre Mümessili adları içinde de, “**Giresun Mümessili Elektrik Mühendisi İbrahim Hamdi**”nin adı yoktur. İlk defa, eski Trabzon Milletvekillerinden Avukat Mahmut GOLOĞLU Bey, 1968 de Ankara’da bastırduğu “**Erzurum Kongresi**” adlı değerli kitabında (s. 67, 79, 83, 92, 115 - 117, 120, 125 - 126, 156 - 159, 161-164, 170-171, 179) gereğince tanıtmıştır. Erzurum Kongresi’nin 60. Yıldönümünü kutlayıncaya değin, bu zâtın ve öteki unutulmuş Mümessil adlarının da, Erzurum’daki “**Kongre Salonu**” ve “**Kongre Anıtı**”ndaki ilgili yerlere yazılması, gereklidir.

(2) Bu bilgiler, 31 Aralık 1968 günü evinde bize yazdırdığı halterctimesi ile, Mahmut GOLOĞLU’nun, adigeçen “**Erzurum Kongresi**” (s. 161-164) kitabı ve “**Aylık Endüstri ve Kültür Dergisi SÜMERBANK**”, Ankara Ekim 1971, Sayı 112, s. 18 deki fotoğraflı “**Muhsin Elgen Vefat Etti**” adlı yazıdan özetlendi.

danlığı'na tayin edilerek, **Tekirdağ'a** gelmiş; İtilâf Devletlerinin Çanakka-
le Boğazı'nı karadan ele geçirmek için, 25 Nisan 1915 te **Gelibolu Yarımada-**
dası'na asker çıkarması sırasında başlıyan **Arıburnu Muharebeleri'nde** çok
yararlık gösterdiğinden, 1 Haziran 1915 günü **Albay**lığına terfi ettirilmişti.

Düşmanlar, 6/7 Ağustos 1915 gecesi **Arıburnu** kuzeyine ve **Anafarta-**
lar köyüne doğru asker çıkarınca Mustafa **KEMÂL**, 19. Tümeniyle burada
direnmış ve ertesi 8 Ağustos gecesi saat 21,50 de "**Anafartalar Gurubu Ku-**
mandanı" tayin edilmişken, 8. Tümenle birlikte, düşmanları **Conkbayırı'u-**
dan atmıştır. **Çanakkale Savaşlarımız**'ın en değerli bir zaferiyle biten bu
müdafaa yüzünden, Albay Mustafa **KEMÂL**, yayınlarda ve ordumuzca
"**Anafartalar Kahramanı**" olarak tanınmıştır.

Bundan sonra, 21 Ağustos 1915 te, Küçük-Anafartalar köyüne doğru
yeniden yürüyen düşmanın üstün sayıdaki kuvvetleri karşısında direnerek,
göğüs - göğüse yapılan savaşlarda azalan "**Anafartalar Gurubu**"muz, düş-
manın yeni yeni takviye birlikleriyle artması yüzünden, başarı kazanama-
mıştır ⁽³⁾.

İşte elimizdeki üç belge, 21 Ağustostan iki hafta sonrasına ait olup,
hepsi de, "**Anafartalar Gurubu Kumandanı M. KEMÂL**" imzasını taşımak
tadır. Hepsi, şimdiki Efrencî/Gregoryen olarak kullandığımız resmî takvi-
me göre 13 gün geri kalan Rûmî/Mâlî takvimle yazılmış bulunan ⁽¹⁾ bu
belgeleri, ilk defa neşrederken, M. **KEMÂL**'in, belgelerde belirtilen günler-
de Karargâhı'nın nerelerde bulunduğunu; birliklerinin malzeme ihtiyacını
ve düşmanın muhtemel ihrâç yerinin önceden keşfi gereğini de öğrenmiş
bulunuyoruz. Her belgenin, neresinin mürekkepli kalemle ve neresinin kur-
şun kalemle yazıldığına da işaret ediyoruz.

I. BELGE

Aslı kara mürekkepli kalemle yazılmış olup, M. **KEMÂL**'in çizme ve
iâve ile imzası mor mürekkepli kalemledir; çizik yerleri, iki yay/parantez
ve bizim ilâvemizi iki / / içinde belirtiyoruz.

"Bismillâh"

Harbiye Nezâreti'nde Harbiye Dâiresi Riyâseti'ne

Kumköy Cenûbigarbisinde

22.6.331 /- 4 Eylül 1915/

Telgraf Numro
2485 1771

(Bu kerre teşekkül eden) **Anafartalar Gurubu'nun**, her nev'i mevâdd-i
tedhiniyye ile, balık ve dingil yağlarına, husûsile **Topçular** için dikra ve

⁽³⁾ M.K. ATATÜRK'ün hayatına âit bu bilgiler, "**İslâm Ansiklopedisi**"nde, Sâlih
OMURTAK PAŞA ile Maarif Vekili Hasan ÂLÎ'nin de bulunduğu yedi kişilik
hey'etin yazdığı "**ATATÜRK**" Maddesinden (I. Cilt, 10. Fasıkül, s. 722-725)
alındı.

Mitralyoz kıta'âtı için de anglina-yağı'na, eşedd ihtiyâc vardır. Mevcûd nev'ilerinin, ilk vâsıta ile Akbaş İskeleyi'ne ve Gurup nâmına irsâlile inbâsı; ve mütebâkîsinin irsâl ve isbâl (ine müretteb mu'âmelenin istikmâl buyurulmasını ricâ eylerim.) buyurulması müsterhamdır.

Anafartalar
Gurubu Kumandanı
M. KEMÂL

/Bundan sonrası, kurşunkalemle yazılmıştır/
Vürûdu, fî minhü 23 /= 5 Eylül 1915/

/Müttefikimiz Almanya'dan Müşir/Mareşal Liman Von SANDERS'in kumandasındaki bizim Beşinci / Ordu'da Şerâfeddin Efendi'ye yazılmışdır. Fî minhü 23 /= 5 Eylül 1915/

/İmzâ/Fârûkî.

II. BELGE

/Kara Mürekkeple yazılmıştır/
Anafartalar Gurubu Kumandanlığı
Ekâniharbiyye Şu'be 1

Çamlıteke'den

28.6.331 /= 10 Eylül 1915/

Numro
Telefon
2647

“Bismillâh”

Karainebeğli'de

Tayfûr Mıntakası Kumandanlığı'na

Sûret-i umûmiyyede, bir ihrâc noktaka-i nazarından, Saz Limanı - Koyun Limanı sâhil kısmının ve ihrâca müsâid noktalardan geriye doğru, belhıbaşlı yolların ve yürüyüşe müsâ'id istikaametlerin keşfetdirilerek, neticesinin bildirilmesi.

Anafartalar Gurubu Kumandanı
M. KEMÂL

(4) Türkiye'de, şimdiki takvimle 1 Mart 1917 tarihine değin, “Rûmî/Mâlî Takvîm” kullanıldığından, Yılbaşı, 1 Mart'tan başlıyor ve “Birinci - Ay” da Mart sayılıyordu. Bu yüzden, bu belgemizde geçen “6” (Altıncı) Ay da, şimdiki Ağustos'u gösteriyor.

Bilindiği gibi, “Julian Takvimi” de denilen güneş-yılı esasına göre işlenen Rûmî Takvîm Milâdın 300 yılından sonra, her asırda bir gün geri kalmış ve 400 yılı ile, 800, 1200, 1600 yılı ile başlayan ve 400 e bölünen asırlarda, bu geri kalış olmamıştır. Bu yüzden, XVI. Yüzyılda, gerçek Güneş Yılı'na göre 15 gün geri kalan Julian Takvimi'ni, Papa XIII. Greguvar/Gregor, ıslâh ettirip, resmen 5 Ekim 1582 gününü, 15 Ekim 1582 olarak kabul ettirdiğinden, “Efrençî” (Katoliklere ait) Takvîm, de denilen bu takvime göre, Türkiye ve Çarlık Rusyasında kullanılan Rûmî Takvîm, 1700-1799 arasında 11, 1800-1899 arasında 12 ve 1900-1999 arasında 13 gün geri kalmıştır. Bu yüzden biz, belge tarihlerine 13 gün ekledik.

/Bundan sonrakiler, kurşunkalemle yazılıdır/

Mıntaka Kumandanlığı Yâveri Nâil Efendi'ye yazılmışdır. Fî 28 Ağustos Sene 331 / = 10 Eylül 1915/

Numro Sâ'at
1882 8

/İmzâ/Ömer Lûtfî

III. BELGE

/Hepsi kurşunkalemle yazılı olup, "ndığı istihbâr edilen" ve B. KEMÂL" ibareleri, Kumandan tarafından mor mürekkeple yazılmıştır/

Telefon

Numro Sâ'at Dakika /Öğleden/Sonra
49 10 25

Ulgardere Nokta Kumandanlığı'na

/Beşinci/Ordu tarafından Gelibolu Mutasarrıfı'na verilüp, tarafınızdan alındığı istihbâr edilen İngiliz tüfeklerinin, hemân Gelibolu'da Mutasarrıfa teslimi ve makbûzunun bana gönderilmesi, matlûbdur.

28.6.31/ = 10 Eylül 1915/

Anafartalar Gurubu Kumandanı

M. KEMÂL

Numro Sâ'at /Aynı/Gün
1884 1,38

Ulgardere'de Mehmed Şâkir Efendi'ye yazılmışdır. Fî 28 Ağustos, Sene 331 / = 10 Eylül 1915/

/İmzâ/İsmâil HAKKI

NOT : Klişede görülen her üç belgedeki daktilo makinesi ile yapılan işaret ve No.lar, rahmetli Hamdi ELGEN tarafından yazılmıştır.

Dördüncü Belge, tarafımdan Diyarbakır şehrinde Hasanpaşa Hanı'ndaki bir hırdavatçı dükkânı ile, Mardinkapısı Burcu'nun üst katında bulduğum dörtbuçuk kilo ağırlığındaki, Birinci Cihan Savaşı ve Millî Mücadele'ye âit ordu arşivimizden kalan belgeler arasından seçilip, alınmıştır. 1928 "Harf İnkılâbı"ımızdan sonra, Diyarbakır Mardinkapısı Burçları'na doldurulan ve sonra korumasız (nöbetçisiz) bırakılan bu çok değerli askerî arşivimizin başına gelenler, Kasım 1962 tarihli "Türk Dili" Dergisinin "Atatürk Sayısı"nda, imzamızla anlatılmıştır. Elegeçen dörtbuçuk kilo ağırlığındaki bu belgeler, Fasih KAYABALI Paşa'nın Başkanlığı sırasında, Ankara'da Harp Tarihi Dâiresi Başkanlığı Arşivi'ne tarafımdan, bağışlanmıştır. Bunlar içinden alınan, Aralık 1916 ya âit bir "Harb Raporu", Türk Dil Kurumu'na bağışlanmış ve fotokopisi adıgeçen dergide neş-

redilmiştir. Elimdeki şimdi burada yayımlanan benzer belge de, “Atatürk Devrimleri Enstitüsü Arşivi”ne bağışlanmıştır.

Belge, her sahifesi, 223x285 mm. boyunda ve içinde 170x225 mm.lik çizgili çerçeve bulunan “Hilâl Matbaası 918” işaretli “İkinci Ordu-i Hü-mâ-yûn Kumandanlığı”na ait iki yapraklı bir defterin ilk yaprağının b yü-züne kara mürekkeple yazılmış ve kurşun kalemle /Kurmaybaşkanı ‘İs-met İnönü’nün kısa imzası/ “Ayn” ile, Ordu Kumandanvekilinin “M. KE-MÂL” imzası, iki defa kurşunkalemle yazılmıştır. Bu iki yaprak içindeki “melfûf (ekli) Raporlar da, 9 adet olup, hepsi topluiğne ile birleştirilmiş-tir. Bunlar, “Fî 14 Kânûnievvel Sene 332” (= 27 Aralık 1916) tarihli olup, hepsi de, Van, Bitlis, Muş, Bingöl ve Doğu-Dersim’i işgal etmiş olan Rus Ordusu önündeki Cephelede bulunan birliklerden gönderilen günlük “Harb Raporu”dur, ve Telgrafla alınmışlardır. Bu bakımdan, hepsi kurşunkalem-le ve iki telgraf memurunun eliyle yazılmıştır. Bunlar, gözlerini tedavi et-tirmek için izinle İstanbul’a giden İzzet Paşa’nın yerine, Aralık 1916 da, XVI. Kolordu Kumandanı Mustafa KEMÂL Paşa’nın, İkinci Ordumuza Kumandanvekili olduğu sırada, hangi birliklerin bu Orduya bağlı ve ne-relerde bulunduğunu göstermesi bakımından, mühimdir. Bunları, iğnele-niş sırasına göre, kısaca tanıtalım; hepsi de, “İkinci Ordu Kumandanlığı-vekâleti”ne yazılmışlardır :

1 — “Nâzîmiye”den, “Dersim Müfreze Kumandanı ‘Ali GALİB” im-zalı;

2 — “Üçüncü Kolordu Kumandanı Mirlivâ (Tuğgeneral) Ali RİZÂ” “Sabah” ve “Akşam” olmak üzere, iki Rapordur;

3 — “Dördüncü Kolordu Kumandanvekili Süleyman Fethi”; “Sabah” ve “Akşam” yazılmış iki Rapor;

4 — “İkinci Kolordu Kumandanı Miralay (Albay) Ca’fer TAYYÂR”; ötekiler gibi iki Rapor;

5 — İkinci Ordu Merkezi Silvan’dan verilen ve üzerinde, “Dakika te’hîri gayricâiz Harb Raporu’dur” kaydı bulunan, “Onaltıncı Kolordu Ku-mandanı nâmına, Erkâniharbiyye Re’îsi İZZEDDİN” imzalı ve son iki Ra-por’da, Van Gölü güneyindeki Aktarma Adası’ndan, Muş güneyindeki “Kor-tik-Ziyâret-Kozma” yakınındaki “Keşif Kolları”ımızdan alınan bilgiler belir-tiliyor; “kar ve sis’den dolayı tarassud kaabil olamamakda olduğu”, yazı-lıyor.

Bütün bu Raporlar’a göre, Elâziz Sancağı Palu Kazâsı’nın Merkez Bu-cağı’nın Sekerat/Sekrat (1960 tan beri yeni adı, “Yazıbaşı”) köyündeki

İkinci Ordu Karargâhı'ndan, bu Ordunun Kumandanvekili Mirlivâ (Tuğ-general) Mustafa KEMÂL Paşa'nın yazdığı Rapordur. İkinci yaprağın b yüzünde, kırmızı kurukalemle "229 Numrolu Rapor, 14-10-332" (= 27 Aralık 1916) kaydı iri olarak yazılan ve ilk yaprağın b yüzünde de, aynı kırmızı kurukalemle "229" sırasına işaret edilen bu "Harb Raporu"nun su-retini veriyoruz:

IV. BELGE

/Siyah dizilenler, basılı yazılardır. Elyazıları mora yakın kara mürek-keple yazılmıştır/

Evrakın Mevrûde Numrosu İKİNCİ ORDUY-I HÜMÂYÜN KUMAN-DANLIĞI

Târîh-i Tesvîdi 14/10/32 (- 27 Aralık 1916- /kırmızı ile/ 229

Müsevvidin İmzâsı Mehmed SABRÎ

Mübeyyize Konulan Numro

Hulâsa-i Me'âl

Başkumandanlık Vekâlet-i Celîlesi'ne	} Şifre
Üçüncü ve Altıncı Ordu Kumandanlıkları'na	
İkinci Menzil Müfettişliği'ne	

1 — Onaltıncı Kolordu : /Van Cebhesi'ndeki/ Beşinci Fırka /Tümen/ Cebhesi'nde 14/10/32 de, fa'âlâne keşif kolları musâdemesi oldu. /Mürekeple çizilen ibareler : "Düşmene hayli telefât verdirilmiş ve bizden dört"/ Mutki Müfrezesi'nden 13/10/32 (= 26 Aralık 1915) de çıkarılan bir keşif kolumuz, Norkağak Karyesi civârında düşmen (Rus) keşif kollarıyla icrâ ettiği musâdemede, düşmene hayli telefât verdirildi. Keşif kolumuzdan dört şehîd ile, /üzeri kurşun kalemle M. KEMAL Paşa tarafından çizilen: "beş/ altı mecrûh vardır. Sekizinci Fırka /Bitlis/ Cebhesi'nde devâm eden sis ve kardan, tarassud kaabil olmamıştır.

2 — Üçüncü, İkinci ve Dördüncü Kolordular Cebheleri'nde, şâyân-i arz bir hâdise olmadı. Dersim Müfrezesinden, /Akşam'a âit/ Rapor alınmadı.

3 — 229 Numrolu bu Rapor : Başkumandanlıkvekâlet-i Celîlesi'ne, Üçüncü ve Altıncı Ordular'a yazılmak üzere, 14/10/32 (= 27 Aralık 1916)

Sâ'at /yazılmamış/ sonra, /Sekerat'taki/ Ordu Telgrafhânesi'ne verilmiştir.

/İmzâlar/ "Ayn" /İsmet kurşunkalemle/

M. KEMÂL /kurşunkalemle/

Mehmed SABRÎ /Müsevvid/

تندر
 ۹۹
 اولغازده نقه من دانقه

اردو مرقندم کلپولی مرقندم دریلوب مرقندم
 آلفیه انکیز نقرند هار کلپولیه مرقند
 سینه د مقیضنه بکا کوندله مرقند

آنا فرطه ارغزی مرقند
 مرقند

۹۱-۲-۲۸

۱۸۸۶
 ۱۸۸۶

18861211311

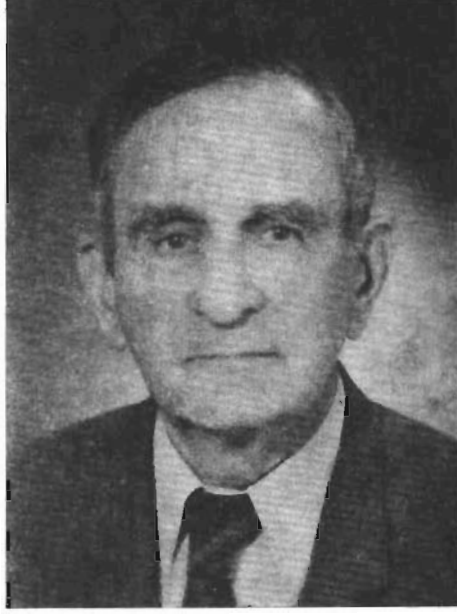
No-3

اولغازده ده مرقند افضیه بایله مرقند
 مرقند

III, Belge

İlk üç belgeyi, Arşiv'imize armağan eden rahmetli Muhsin ELGEN'in, 1919 da Erzurum Kongresi'ne birlikte Giresun Murahhası / Mümessili olarak katıldığı Giresunlu Dr. Ali Nâci DUYDUK ile çekilmiş fotoğrafı (soldaki İ. Muhsin ELGEN'dir).

Merhum İbrahim Muhsin ELGEN'in, son fotoğraflarından (1969).

**Merhum İbrahim Hamdi / Muhsin ELGEN'in eski ve yeni yazılı
imzaları : 1919, 1969.**